Openbaar Zaaknummer: Z/25/302392

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Klimaatadaptatie Wijchen: stand van zaken 2025

Collegedatum: 10 februari 2026

Kernboodschap

Al geruime tijd is de gemeente Wijchen aan de slag met klimaatadaptatie binnen de gemeentelijke taakuitvoering. Sinds 2018 is klimaatadaptatie, zo mogelijk en relevant, onderdeel van beleid en handelen. Daarnaast vindt de gemeente het belangrijk dat ook inwoners in beweging komen. Daarom is aanvullend de campagne Een groener Wijchen opgestart, gericht op vergroening en hemelwateropvang in de eigen particuliere leefomgeving.

De campagne een groener Wijchen 2023-2025 is voorspoedig verlopen en de inspirerende groenmarkten werden zeer gewaardeerd door de inwoners. Het effect op de leefomgeving (minder verharding) en op het klimaatbewustzijn is beperkt. Omdat bewustwording en gedragsverandering tijd nodig heeft, wordt in 2026-2027 nog een aantal kleinschalige acties georganiseerd.

Wat betreft de gemeentelijke taakuitvoering is klimaatadaptatie onderdeel van verschillende beleidsplannen en werkwijzen. De inrichting van de openbare ruimte en ruimtelijke ontwikkelingen zijn voor zover mogelijk klimaatbestendig. Bij de actualisatie van (beleids)plannen wordt bekeken of de inbedding van klimaatadaptatie kan worden geoptimaliseerd.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit
30-05-2024	Informatienota betreffende Evaluatie actieplan klimaatadaptatie 2023 [Z/24/228891, Raad 30-5-2024]
20-04-2023	Informatienota betreffende Actieplan klimaatadaptatie gericht op het stimuleren van inwoners inclusief communicatieplan en wijkenstrategie voor de campagne [Z/23/112683, Raad 20-04-2023]
24-11-2022	Informatienota betreffende 1) Stand van zaken klimaatadaptatie in beleid en handelen en 2) Actieplan Klimaatadaptatie Wijchen gericht op het stimuleren van inwoners [Z/22/089926, Raad 24-11-2022]

Toelichting

1. Aanleiding

Door klimaatverandering komen extreme perioden van wateroverlast, droogte en hittestress steeds vaker voor. Het is belangrijk om bij de ruimtelijke inrichting te anticiperen op de gevolgen van klimaatverandering.

In 2023 is het actieplan Klimaatadaptatie 2023-2025 voor de campagne Een groener Wijchen opgesteld. Het actieplan is gericht op het stimuleren van inwoners om zelf aan de slag met een klimaatbestendige inrichting van hun leefomgeving. Eind 2023 is de tussentijdse stand van zaken inzichtelijk gemaakt. Onderliggende evaluatie is een vervolg hierop.

Daarnaast is de gemeente zelf aan de slag met klimaatadaptatie als onderdeel van de gemeentelijke taakuitvoering**.** Hiermee neemt de gemeente haar eigen verantwoordelijkheid en wil het goede voorbeeld geven. In 2022 is de stand van zaken inzichtelijk gemaakt. Onderliggende evaluatie is een vervolg hierop.

2. Stand van zaken

Campagne Een groener Wijchen

In de periode 2024-2025 hebben jaarlijks 2 wijkacties plaatsgevonden (15 en 22 mei 2024 en 14 en 21 mei 2025) en een gemeentebrede actie (5 oktober 2024 en 27 september 2025). Deze vonden plaats in de vorm van groenmarkten en in nauwe samenwerking met Waterschap Rivierenland, Talis, leefbaarheidsgroepen en wijkcentra. Tezamen met de groenmarkten in 2023 (13 mei, 27 september en 25 oktober) zijn alle kernen en wijken in Wijchen aangedaan.

Tijdens de groenmarkten konden inwoners een tegel inruilen voor een plantje, boompje of struik. Daarnaast werden producten, regentonnen en inspirerende informatie uitgedeeld. Uit de reacties van inwoners tijdens de groenmarkten bleek waardering voor de actie. Verder bleek een groot deel van de bezoekers al aan de slag met klimaatadaptatie in de eigen tuin.

Klimaatadaptatie in gemeentelijk beleid en handelen

Sinds 2018 is klimaatadaptatie onderdeel van beleid en handelen van de gemeente Wijchen. Hierbij zijn de landelijke doel- en taakstellingen voor zover mogelijk en relevant doorvertaald in beleidsplannen, zoals het Beleidsplan water en riolering, de Strategische waternota Wijchen, het Beleidsplan natuur en biodiversiteit en de Omgevingsvisie Wijchen. Verder heeft de gemeente stresstesten uitgevoerd om opgaven en knelpunten in beeld te brengen en worden ruimtelijke ontwikkelingen getoetst op klimaatbestendigheid.

De openbare ruimte wordt klimaatbestendig ingericht. Hemelwater afkomstig van openbaar verhard oppervlak wordt niet meer geloosd op de riolering maar ter plekke verwerkt. In principe wordt bij alle projecten in de openbare ruimte meer groen aangelegd, is dit groen klimaatbestendig en zo nodig waterbergend. Langs het Wijchens Meer en in de Huurlingsedam zijn natuurvriendelijke oevers aangelegd die bijdragen aan waterberging en waterkwaliteit. Het gemeentelijk hitteprotocol, gericht op de communicatie bij een hittegolf, wordt periodiek geëvalueerd en aangepast.

De gemeente heeft maandelijks overleg met het waterschap over afstemming van beleid en watertaken en participeert in de Regionale adaptatiestrategie Rijk van Maas en Waal. Klimaatadaptatie is onderdeel van de prestatieafspraken met woningcorporaties, uitgaande van samenwerken vanuit ieders verantwoordelijkheid. Corporaties en waterschap werden overigens ook betrokken bij de campagne Een groener Wijchen.

3. Gevolgen

Campagne Een groener Wijchen

Voor de campagneperiode 2023-2025 was € 60.000,- per jaar gereserveerd. Hiervan is in 2024 € 39.858,- uitgegeven aan (communicatie)materialen, producten en externe inhuur. Het restant is teruggevloeid in de algemene middelen. In 2025 is € 15.985,- uitgegeven, mede doordat communicatiemateriaal in 2024 al was aangeschaft, het restant van producten uit 2024 is opgemaakt en door opgedane routine minder externe uren aan procesondersteuning nodig waren. Interne personele kosten bedroegen per jaar aanvullend circa € 19.550,-.

Het klimaatbewustzijn is in de meetperiode 2024-2025 vrijwel gelijk gebleven. Het effect van de campagne op het klimaatbewustzijn van inwoners is daarmee beperkt. Verder zijn in 2024 1466 tegels uit particuliere tuinen verwijderd (registratie ingeleverde tegels tijdens de groenmarkten en bij NK-tegelwippen). Hiermee is naar verwachting het hemelwater van 132 m^2 bestaand particulier verhard oppervlak afgekoppeld van de openbare riolering. Het "harde effect" van de campagne op de leefomgeving is daarmee eveneens beperkt.

Bewustwording en gedragsverandering hebben echter tijd nodig. Dit vraagt om een langere periode van inspireren dan de campagneperiode. Daarom is het belangrijk om ook na 2025 de communicatie te continueren en kleinschalige acties te organiseren.

Klimaatadaptatie in gemeentelijk beleid en handelen

Sinds 1999 loost het hemelwater van 55,48 ha openbare verharding niet (meer) op de openbare riolering, maar wordt ter plekke in de bodem geïnfiltreerd. Dat is gemiddeld 2,13 ha openbare verharding per jaar. Verder is in de periode 2024-2025 416 m^2 openbare verharding vervangen door grote groenvakken. Langs het Wijchens Meer is sinds 2012 circa 3,31 km natuurvriendelijke oever aangelegd. Tot slot zijn er in 2025 totaal 332 groeninitiatieven, waarbij inwoners een stukje openbare ruimte adopteren en vergroenen.

Het feitelijke effect (outcome) van gemeentelijk handelen op de leefomgevings-kwaliteit (bijvoorbeeld minder gevallen van wateroverlast, hittestress, betere waterkwaliteit) is lastig meetbaar. Het leggen van een causaal verband tussen gemeentelijk handelen en effect op de leefomgeving is complex, omdat ook andere externe factoren een rol kunnen spelen. Op dit moment is een monitoringplan voor de Strategische waternota Wijchen in ontwikkeling. Mogelijk geeft dit meer inzicht in feitelijke effecten en verbanden.

4. Communicatie

De informatienota en behandeling in College en Raad worden gecommuniceerd via de gebruikelijke kanalen.

5. Uitvoering of Vervolgstappen

Campagne Een groener Wijchen

Het is belangrijk dat klimaatadaptatie onder de aandacht van inwoners blijft. Om inwoners te blijven inspireren wordt de communicatie voortgezet. Daarnaast wordt in de periode 2026-2027 een actie Tegeltaxi georganiseerd. Tijdens de groenmarkten bleek hieraan behoefte bij inwoners. Hierbij kunnen inwoners op de actiedag en onder voorwaarden hun tuintegels laten ophalen via de gemeente. De kosten zijn geraamd

op € 20.000,- voor 2 jaar en kunnen worden gefinancierd uit het restbudget uit 2025. De middelen voor 2026 en 2027 (€ 20.000,-) zijn reeds overgeheveld naar 2026.

Klimaatadaptatie in gemeentelijk beleid en handelen

We continueren de uitvoering van relevante vastgestelde (beleids)plannen en bijbehorende maatregelen en werkzaamheden. Zo nodig worden (operationele) plannen en kaders geoptimaliseerd. Verder benutten we aanknopingspunten bij de inrichting van de openbare ruimte en ruimtelijke ontwikkelingen om inwoners te inspireren. Dit wordt gefinancierd vanuit de desbetreffende beleids- en beheerplannen.

Als vervolg op de Omgevingsvisie Wijchen, waarin een klimaatbestendige en waterrobuuste leefomgeving als ambitie is opgenomen, is in 2025 gestart met de ontwikkeling van Omgevingsprogramma's. Het gemeentelijk beleid voor water en klimaatadaptatie wordt integraal onderdeel van het Programma leefomgeving. Hier kan met name een slag worden gemaakt in de verwevenheid met waterbergend en klimaatbestendig groen en hittestressbeperking.

Geheimhouding

Niet van toepassing.